

Biseach ar sheirbhísí stáit trí Ghaeilge

Biseach ainm na hirise seo: tráthúil go maith. Is léir gur biseach atá beartaithe freisin ar an tseirbhís a chuireann an státchóras ar fáil trí Ghaeilge do phobal na tíre seo – muintir an cheantair seo san áireamh. Ní gá do dhuine a bheith ina shaineolaí leighis lena thuiscint gur annamh a thagann biseach thar oíche agus go minic, gur próiseas mall go leor a bhíonn i gceist, céim ar chéim, de réir a chéile. Sin an straitéis – dul chun cinn leanúnach – atá mar chroílár ag plean an stáit; deiseanna breise a chruthú don teanga i saol poiblí na tíre le níos mó seirbhísí a chur ar fáil trí Ghaeilge, agus na seirbhísí sin a bheith ar chaighdeán níos airde.

Níl amhras ar bith ann, ón uair gur socraíodh sa bhliain 1974 deireadh a chur leis an riachtanas Gaeilge a bheith ag duine le post a fháil sa tseirbhís phoiblí, gur laghdaigh cumas na státseirbhíse chun soláthar fóna a dhéanamh dóibh siúd ar mhian leo gnó a dhéanamh trí Ghaeilge. Cuireadh dlí nua i bhfeidhm sa bhliain 2003, dlí ar a dtugtar *Acht na dTeangacha Oifigiúla* nó “an tAcht Teanga”, agus tugann sin dóchas nua dúinn go gcuirfear bunús le biseach, in imeacht ama ar an laghad, ar sheirbhís stáit a bheidh ar fáil trí Ghaeilge agus a chuirfidh go mór le raon agus le caighdeán na seirbhísí sin.

Cumarsáid

Agus is maith a thuigfeadh daoine a bhfuil cónaí orthu i bpobal Chois Fharraige an riachtanas atá ann go dtiocfadh biseach ar sheirbhísí stáit trí Ghaeilge. Duine le Gaeilge ón gceantair seo a bheadh i dteagmháil le RTÉ Raidió na Gaeltachta, le TG4, le hÚdarás na

Gaeltachta nó leis an Roinn Gnóthaí Pobail Tuaithe agus Gaeltachta, is cinnte gur i nGaeilge a dhéanfaidís an chumarsáid sin – bheadh sé mínádúrtha acu a gcuid gnóthaí a dhéanamh ina aon teanga eile seachas Gaeilge. Ach dá mbeadh na daoine céanna sin i dteagmháil leis an gComhairle Contae, le húdarais sláinte, le eagraíochtaí stáit eile is minice ná a mhalairt go mbraithfidís nach raibh de rogha acu ach a gcearta teanga a

chur ar leataobh agus an Béarla a úsáid. Bhraithfidís go minic gurb é an Béarla teanga gnó na n-eagraíochtaí stát sin agus gur snámh in aghaidh easa dóibh a bheith ag iarraidh a ngnóthaí féin a chur chun cinn i nGaeilge.

Imeallú

Glactar go forleathan leis anois, ar bhonn idirnáisiúnta, dá mhéid a bhrúitear teanga ar nós na Gaeilge i leataobh i gcúinsí den chineál sin gur mó imeallú agus dochair a dhéantar do stádas agus d’úsáid na teanga sin. Cuireann an tAcht Teanga nua dualgais reachtúla ar Ranna Rialtais, ar údarais áitiúla, ar eagrais sláinte agus ar bhoird stáit de gach cineál – 650 acu ar fad – a gcuid féin a dhéanamh lena chinntiú go mbeidh deiseanna ag pobal na Gaeilge agus na Gaeltachta a dteanga féin a úsáid ina gcuid déileála leo. Chuige sin, tá oifig náisiúnta neamhspleách stáit lonnaithe sa Spidéal – an oifig s’againne – le cabhair agus comhairle a chur ar fáil don phobal agus le déileáil le gearáin. Tá sé

mar aidhm lárnach ag an oifig sin a chinntiú go mbeidh a gcearta le fáil ag daoine agus go ndéanfaidh an státhóras beart de réir a bhriathair maidir le cearta teanga.

Deiseanna

Ar ndóigh, bhí deiseanna á gcur ar fáil i gcónaí ag eagraíochtaí áirithe stáit le gnó a dhéanamh trí Ghaeilge – ach ba mhinic go raibh lagmhisneach nó easpa muiníne ar an bpobal, de bharr drochthaithí, an Ghaeilge a úsáid le heagraíochtaí eile stáit. Tabharfaidh an tAcht nua, agus na deiseanna a bhéas leis, dúshlán nua don phobal – úsáid rialta a bhaint as na seirbhísí breise trí mheán na Gaeilge a bheidh ar fáil ón státhóras in imeacht ama.

Leis an gcomhréir ceart, idir an t-éileamh atá ag an bpobal ar a gcuid gnóthaí a dhéanamh trí

Ghaeilge agus soláthair ceart de sheirbhísí i nGaeilge a bheith ar fáil ag eagraíochtaí Stát, d'fhéadfaí cúrsaí a fheabhsú go mór: ar an mbealach sin, thiocfadh an lá go mbeadh glacadh iomlán leis go mbeadh sé chomh héasca, nó níos fusa go mór b'fhéidir, ag duine as Cois Fharraige iarratas pleanála a phlé leis an gComhairle Contae, cárta leighis a fháil ón údarás sláinte nó a gcuid cúrsaí cánach nó leasa shóisialaigh a shocrú i nGaeilge agus a bheadh sé acu an gnó céanna sin a dhéanamh i mBéarla.

Cearta

Ní thugann an tAcht Teanga aon chearta breise do phobal na Gaeilge nach bhfuil ar fáil cheana féin gan cheist ag pobal an Bhéarla. Agus ní thugann sé ar

ais Gaeilge éigeantach sa státhóras ach cuireann sé tús le córas a rachaidh cuid mhaith den bhealach le deireadh a chur le Béarla éigeantach agus tú i mbun do chuid gnóthaí le heagraíochtaí stáit. Cuireann sé struchtúir ar fáil le go dtiocfaidh biseach in imeacht ama.

Tá oifig an Choimisinéara Teanga curtha ar bun le cabhrú leat. Is féidir teagmháil a dhéanamh leis an oifig i scríbhinn ag an seoladh seo - *An Coimisinéir Teanga, An Spidéal, Co na Gaillimhe*, ar an teileafón ag 091-504006 nó le ríomhphost ag eolas@coimisineir.ie. Tá neart eolais le fáil freisin ar an suíomh idirlín, www.coimisineir.ie.

*An Coimisinéar Teanga
Seán Ó Cuirreáin*

Maidin Lá Nollag 2004

Child Rescue Centre Nairobi Kenya

Rith / Súil Míle ar mhalthe le GOAL

Beidh an GOAL Míle á reachtáil maidin lá Nollag ó 10:00 rn. go dtí 12:30 i.n. ag traic rasaíochta na hOllscoile, Daingean (Bóthar Mhaigh Quilinn) i nGaillimh.

Fágfaidh bus clós Choláiste Lurgan ar 10:30 rn. agus táthar ag súil le bheith ar ais arís ag 12:30 i.n.

Is féidir cártaí urraíochta a fháil ó oifig Choláiste Lurgan (593182) nó ó oifig GOAL i nGaillimh (587901)

Beidh teastas ar fáil do na daoine uilig a ghlacann páirt.

Rachadh an t-aingeal chun tacú le obair GOAL sna tíortha ata fós ag forbairt.

Tá GOAL ar an bhfód anois le breis 's fiche cúig bliain agus é dírithe i gcónaí ar an sprioc céanna, mar atá, faoiseamh a thabhairt ón gcruatan a luíonn ar na bochtáin is dearóile i dtíortha ata fós ag forbairt. Féachann GOAL le deis a thabhairt do na daoine is leochaillí agus is mó atá thíos le hiompar mídhaoimh, teacht ar bhunriachtanais agus ar bhunchearta an duine i bia, uisce, foscadh, cóir leighis agus bunoidéachas. Is eagraíocht í GOAL nach bhfuil ceangailte le haon chóras creidimh, polaitíochta ná rialtais. Le do chúnamhsa, tá breis agus céad oibrí deonach de chuid na heagraíochta ag saothnú i measc na mbochtán is dearóile i bhfiche tír ar fud an domhain.

